

Uden dette engagement, ingen antropologi. Det kan virke banalt for antropologer, som har været på adskillige kortere og længere feltarbejder, men den måde, man udsætter sig selv for verden og andre menneskers praktiske liv på, er netop det, som adskiller antropologien fra andres brug af etnografisk metode til mere eller mindre distancerede beskrivelser af kultur og kulturelle verdener.

*Maja Hojer Bruun, adjunkt, ph.d.
Institut for Læring og Filosofi
Aalborg Universitet*

DOUGLAS HOLMES: Economy of Words. Communicative Imperatives in Central Banks. Chicago: The University of Chicago Press 2013. 280 sider. Illus. ISBN 978-02-260-8762-7. Pris: \$ 27.50 (paperback).

I det seneste årti har en del antropologer beskæftiget sig med penge, markeder, finanser og andre økonomiske fænomener. Med *Economy of Words* er Douglas Holmes den første, der direkte undersøger bestemte central- og nationalbankers forsøg på styring af økonomien – eller som han ville foretrække at sige: skabelsen af økonomien. Hvor alle er klar over, at centralbankøkonomerne agerer talknuser, er det mindre anerkendt, at en væsentlig del af deres arbejde beror på kommunikative handlinger, der forsøger at indhente oplysninger om, men samtidig også påvirke offentlighedens forventninger til økonomiske forhold. Bogens relevans består således i dens fokus på skabelsen af nutidens monetære regime og de kommunikative eksperimenter, der inddrager offentligheden i at skabe den monetære politik og i at stimulere økonomien i en tumultagtig periode i verdensøkonomien.

Holmes har studeret central- og nationalbankernes (herefter blot „bankerne“) kulturelle og epistemiske selvforståelse i forbindelse med den historiske fremkomst af et nyt paradigme, der har revolutioneret deres aktiviteter. Dette kaldes *inflationmålsætning* og henviser til målet om at stabilisere inflationen og i den forbindelse inddrage offentligheden og dens forventninger som protagonister i forhold til at skabe stabile priser og tillid til den nationale valutas værdi. Dette er forskelligt fra fastkurspolitik, som er den danske nationalbanks vigtigste mål, og som Holmes' bog ikke berører.

Bankernes arbejde stræber mod at forudsige økonomiske konjunkturer på baggrund af klassisk økonomisk videnskab, men de benytter ikke kun økonomiske modeller, der skærer eksterne faktorer og kontekst fra. De forfølger også en praksis med dialog og kommunikation gennem ord, hvor kontekst og åbne fortolkningsmuligheder bevares. Når centralbankers analyser og handlinger bygger

på kommunikative indsigter, er deres praksisser faktisk lige så kvalitative, situationelle og kontekstdrevne, som de er kvantitative, makroøkonomiske og finansielle. Holmes går så vidt som til at sammenligne deres arbejde med feltarbejdende antropologers.

I den kommunikative handling „performer“ centralbankøkonomerne samtidig deres objekt – økonomien – som en „economy of words“. For at denne kommunikative handling kan virke, forudsætter den et publikum – en uddannet offentlighed, som reagerer reflektivt på egne såvel som samfundsmæssige levevilkår og på de økonomiske modelleringer over disse (vedrørende løn, prisudvikling, velstand osv.) og de efterfølgende stramninger eller lettelser, som bankerne måtte foretage. I og med at inflation blev set som et emne, der krævede offentlighedens medvirken som refleksive subjekter, blev bankernes arbejde omdefinert fra beregninger og matematik til også at inddrage kommunikation gennem rapporter, samtaler og sågar narrativer for at skabe den dialog, som inflationsmålsætningen afhænger af. Den kvalitative viden, som er resultatet af denne kommunikation, har i praksis vist sig nødvendig for bankerne, blandt andet på grund af de tidlige forsinkelser og begrænsninger, der ligger i kvantitative data såsom handels-, arbejdsmarkeds- eller forbrugernøgletal. Disse tal skal konstant genfortolkes og gendefineres kvalitativt, hvilket er svært at gøre korrekt, hvis man fra bankernes side ikke har fornemmelse af, hvad der rører sig i samfundet. Bankerne er med andre ord lige så engagerede i at forme og forstå markedet som et socialt og kulturelt fænomen, som de er i dets økonomiske karakteristika. Inflationsmålsætning går som strategi samtidig fint i spænd med nye normer som transparens og åbenhed. Åbenheden er dog primært instrumentel i sit bidrag til at skabe forudsigelighed og fremtidsorienterede handlinger blandt offentligheden, snarere end at det handler om at leve op til et demokratisk princip.

Bankerne anerkender fuldt ud, at de er implicerede i markedet som fuldgyldige aktører. Denne empiriske indsigt kobler Holmes til „performativitetshypotesen“, som især har været forfægtet af sociologerne Michel Callon og Donald MacKenzie. Denne bygger på, at økonomiske aktører og markedet ikke er adskilte størrelser, men at disse skaber hinanden – ganske lig Bruno Latours tese om, at videnskaberne ikke klart kan skelne mellem verden og deres modeller og sprog om verden. Holmes skriver, at nationalbankchefer er økonomiens arkitekter, ikke dens managere.

Skulle jeg være kritisk over for Holmes' værk, vil jeg påpege, at han ikke for alvor tager diskussionen med performativitetsteorien. Han gennemgår eller diskuterer den ikke rigtigt, og hans påstand om, at han udvider den, virker derfor ikke overbevisende. Som jeg læser ham, er hans bidrag mest blot at påpege, at centralbankfolkene godt ved, at deres arbejde er performativt. Derudover skal man

faktisk være en smule inde i monetær politik og nationaløkonomi (såsom renters funktion i styringen af pengemængden i et samfund) for at følge argumenterne. Selv om emnet er vigtigt, er det samtidig utroligt svært at skrive om på en fængende og spændende måde, og Holmes formår det da heller ikke. Holmes' stil bringer ikke læseren tæt på informanterne, og i flere lange passagerer agerer han mest som mikrofonholder for centralbankaktørerne, når han gengiver lange citater fra deres rapporter og mødereferater. Til hans forsvar skal det siges, at emnet heller ikke gør det let, idet den etnografiske research primært er baseret på offentlige dokumenter, mødedeltagelse og interviews snarere end klassisk deltagerobservation og dens mulighed for impressionistiske beskrivelser. Bogen er grundigt researchet, og den giver et vigtigt bidrag til den antropologiske diskussion af forholdet mellem politik og økonomi, som det udøves af nogle af de økonomisk set vigtigste statslige institutioner. Hvis man har interesse for dette felt og for at forstå de mekanismer, som styrer priser og pengeværdi i et givet samfund, er denne bog et vægtigt bidrag.

Steffen Dalsgaard
Lektor
IT Universitetet